

3. ZPRÁVA O POKROKU V OBLASTI PLNĚNÍ VNITROSTÁTNÍCH CÍLŮ ENERGETICKÉ ÚČINNOSTI V ČESKÉ REPUBLICE

(podle čl. 24 směrnice 2012/27/EU o energetické účinnosti)

Úvod

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/27/EU ze dne 25. října 2012 o energetické účinnosti, o změně směrnic 2009/125/ES a 2010/30/EU a o zrušení směrnice 2004/8/ES a 2006/32/ES (dále jen směrnice) zavádí společný rámec opatření na podporu energetické účinnosti v EU s cílem zajistit do roku 2020 splnění hlavního 20% cíle EU pro energetickou účinnost a vytvořit podmínky pro další zvyšování energetické účinnosti i po tomto datu. Směrnice stanoví pravidla zaměřená na odstranění překážek na trhu s energií a překonání některých nedokonalostí trhu, jež brání účinnosti při dodávkách a využívání energie, a stanoví zavedení orientačních vnitrostátních cílů energetické účinnosti do roku 2020.

Většina podrobných údajů je uvedena ve třetím Národním akčním plánu energetické účinnosti (NAPEE-III je dostupný zde: <http://www.mpo.cz/dokument150542.html>).

Vnitrostátní orientační cíl energetické účinnosti České republiky do roku 2020

Vnitrostátní cíl ČR byl poprvé notifikován Komisi v dubnu 2014 v rámci NAPEE-III, a to ve výši **47,84 PJ** (= 13,29 TWh = 1 142,64 ktoe) celkových nových úspor vzhledem ke konečné spotřebě energie do roku 2020. S ohledem na tento cíl měla přijatá opatření přinášet nové úspory ve výši **6,83 PJ** (= 1,90 TWh = 163,13 ktoe). Kumulované nové úspory pak měly v součtu dosahovat úrovně **191,10 PJ** (= 53,08 TWh = 4 564,35 ktoe). Tento cíl byl však vypočten jako tříletý průměr z let 2009, 2010, 2011. Statistická data pro rok 2012 nebyla ještě v tomto okamžiku dostupná, proto nemohla být pro výpočet cíle použita. Komise byla upozorněna, že se jedná o předběžnou hodnotu, která není schválena vládou ČR a která je uvedena pouze v Národním plánu reforem.

V návaznosti na získání předběžných statistických dat pro rok 2012 byl vypočten nový cíl úspor na úrovni **47,94 PJ**. Ačkoliv došlo v rámci zpracování NEEAP-III k odeslání této hodnoty Komisi, tato hodnota nebyla schválena vládou a musela být aktualizována v návaznosti na revizi předběžných statistických dat pro rok 2012.

Po revizi dat pro rok 2012 byla hodnota cíle zpřesněna na **47,78 PJ** (= 13,27 TWh = 1 141,21 ktoe), zapracována do aktualizovaného NAPEE-III a schválena vládou v prosinci 2014. Ke stanovení cíle byla použita metodika IEA, nikoli Eurostatu. Z cíle schváleného vládou tedy plyne, že každý rok by se mělo dosahovat nových úspor na úrovni 6,82 PJ, celkové kumulované úspory pak mají dosáhnout výše 191,00 PJ.

Proces implementace směrnice o energetické účinnosti

V návaznosti na schválení směrnice byl v České republice zahájen proces její implementace do české legislativy. Česká republika má povinnost směrnici implementovat do českého právního řádu do 5. 6. 2014.

Směrnice má velice široké zaměření, proto její přenesení do českého práva probíhá v rámci novelizace tří zákonů, a to zákona č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích, zákona č. 406/2000 Sb., o hospodaření energií a zákona č. 165/2012 Sb., o podporovaných zdrojích.

Dosavadní časový průběh legislativního procesu a předpokládané nabytí účinnosti jednotlivých právních předpisů:

Zákon č. 406/2000 Sb., o hospodaření energií

- I. Vláda schválila návrh zákona a postoupila jej PSP ČR dne 3. 9. 2014.
- II. Dne 11. 2. 2015 na 25. schůzi PSP ČR proběhlo 3. čtení. Návrh zákona byl schválen.
- III. Poslanecká sněmovna postoupila dne 24. 2. 2015 návrh zákona Senátu. Návrh projednán dne 19. 3. 2015 na 7. schůzi Senátu. Senát návrh vrátil sněmovně s pozměňovacími návrhy.
- IV. O návrhu zákona vráceném Senátem hlasovala poslanecká sněmovna dne 10. 4. 2015 na své 26. schůzi, zákon byl přijat.
- V. Prezident republiky podepsal návrh zákona dne 16. 4. 2015.
- VI. Předpokládané datum účinnosti novely: 1. 7. 2015.

Zákon č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon)

- I. Vláda schválila návrh zákona dne 20. 10. 2014.
- II. Vláda předložila sněmovně návrh zákona 24. 10. 2014.
- III. Dne 11. 12. 2014 proběhlo 1. čtení.
- IV. Dne 11. 3. 2015 proběhlo 2. čtení.
- V. Dne 10. 4. 2015 na 26. schůzi PSP ČR proběhlo 3. čtení. Návrh zákona byl schválen.
- VI. Senátu byla novela předložena 21. dubna 2015.
- VII. Předpokládané datum účinnosti: 1. 1. 2016.

Termíny účinnosti prováděcích právních předpisů budou odpovídat jednotlivým zákonům.

Konkrétní rozdělení ustanovení směrnice do uvedených zákonů je obsaženo v jednotlivých kapitolách Národního akčního plánu energetické účinnosti.

Řada ustanovení směrnice má nelegislativní povahu, proto jsou tato ustanovení implementována nelegislativně. Jedná se o:

Článek 4 – Renovace budov

Dlouhodobá strategie renovace budov je jednou z příloh Národního akčního plánu energetické účinnosti. Strategie analyzuje potenciál úspor v budovách ČR se zaměřením na tzv. obvykle obydlené rodinné, bytové a ostatní budovy. Vzhledem k rozmanitým vlastnostem budov napříč bytovým fondem bylo k výpočtu možné úspory využito stochastického modelu budov umožňujícího hromadnou simulaci energetické náročnosti pro celý soubor budov. Pro vyhodnocení jsou budovy rozděleny do typových, věkových a velikostních kategorií na základě statistických dat poskytnutých Českým statistickým úřadem (Sčítání lidu, domů a bytů 2011). Výpočetní model hodnotí pro každou zvolenou kategorii 1000 různých budov na základě nastavených proměnných parametrů. Potřebné vstupní geometrické parametry modelu a jejich meze jsou nastaveny tak, aby výsledné vypočtené hodnoty odpovídaly poskytnutým statistickým datům (rozměrové charakteristiky bytového fondu). Předpokládá se tedy, že výsledky vykazují menší chybu, než by měly při výpočtu vždy pouze jednoho zástupce v každé kategorii budov. Vzhledem k dostupným informacím o koncových spotřebách energie jsou následně upraveny další vstupní parametry modelu tak, aby vypočtená spotřeba celého bytového fondu ve stávajícím stavu rámcově odpovídala reálnému stavu (dostupným statistickým datům), model je tedy kalibrován.

Cílem strategie je stanovení možné úspory konečné spotřeby energie pro bytový fond ČR a investiční náročnosti dosažení této úspory. Na modelu pro budovy ve stávajícím stavu jsou tedy následně testována úsporná opatření ve formě celkové renovace budovy na různé energetické standardy.

Jako výsledek popisuje strategie 4 možné scénáře vývoje. Přičemž vyzdvihuje ten, který nejlépe konvenuje s dosahováním cíle podle článku 7.

Článek 5 - Příkladná úloha budov veřejných subjektů

Česká republika zvolila alternativní přístup k článku 5, tak jak Komise oznámila v prosinci 2013. Na základě jednání byly pro účely směrnice identifikovány ústřední vládní instituce podle doporučeného postupu Komise a to pomocí přílohy IV směrnice o zadávání veřejných zakázek (2004/18/ES), která obsahuje seznam ústředních vládních orgánů České republiky. Jedná se celkem o **972 budov** ve vlastnictví a užívání **42 subjektů**:

Bezpečnostní informační služba	Ministerstvo zdravotnictví
Česká akademie věd	Ministerstvo zemědělství
Česká národní banka	Ministerstvo životního prostředí
Český báňský úřad	Národní bezpečnostní úřad
Český statistický úřad	Nejvyšší kontrolní úřad
Český telekomunikační úřad	Nejvyšší soud
Český úřad zeměměřičský a katastrální	Nejvyšší správní soud
Energetický regulační úřad	Nejvyšší státní zastupitelství
Grantová agentura České republiky	Poslanecká sněmovna PČR
Kancelář prezidenta	Senát PČR
Kancelář veřejného ochránce práv	Správa státních hmotných rezerv
Ministerstvo dopravy	Státní úřad inspekce práce
Ministerstvo financí	Státní úřad pro jadernou bezpečnost
Ministerstvo kultury	Úřad pro ochranu hospodářské soutěže
Ministerstvo obrany	Úřad průmyslového vlastnictví
Ministerstvo pro místní rozvoj	Úřad pro ochranu osobních údajů
Ministerstvo práce a sociálních věcí	Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových
Ministerstvo průmyslu a obchodu	Úřad vlády České republiky
Ministerstvo spravedlnosti	Ústavní soud
Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	Vězeňská služba
Ministerstvo vnitra	
Ministerstvo zahraničních věcí	

MPO ve spolupráci s dotčenými ústředními vládními institucemi vytvořilo seznam budov (i přesto, že při alternativním způsobu plnění článku to není vyžadováno), který bude předmětem plnění článku 5. Tento seznam budov byl také pro informaci předložen vládě ČR. Následně byly MPO zpracovány a předloženy vládě materiály, které stanovují cíl v objemu úspor energie do roku 2020 a současně určují způsob organizace, financování a vykazování úspor energie. Seznam dotčených budov včetně výše zmíněných dokumentů obsahujících analýzy cíle čl. 5 lze nalézt na internetových stránkách Ministerstva průmyslu a obchodu: <http://www.mpo.cz/dokument145673.html>.

Cíl pro naplnění článku 5 směrnice byl stanoven ve výši **215 280 GJ** do roku 2020.

Budovy ústředních vládních institucí mají rovněž navrženou zákonnou povinnost předávat každoročně požadované údaje o spotřebách energií do tzv. systému monitoringu tak, aby je ČR mohla monitorovat a určovat na základě tohoto monitoringu další postup.

V rámci plnění čl. 5 směrnice vygenerovala opatření realizovaná na budovách ústředních vládních institucí v roce 2014 úspory energie ve výši **7 243 GJ (2 012 MWh)**.

Článek 7 (Článek 3) - Systémy povinného zvyšování energetické účinnosti

K článku 7 ČR zvolila rovněž alternativní přístup, který popisuje v materiálu „Politická opatření zaváděná za účelem dosažení úspor energie u konečných zákazníků v ČR“, jež byl Komisi předán v prosinci 2013. V materiálu je popisováno, že ČR bude plnit cíl článku 7 pomocí dotačních titulů a nástrojů finančního inženýrství. Jako zdroje finančních prostředků budou využívány především určené operační programy a státní programy včetně programu využívajícího výnosy z emisních povolenek. Jelikož je velká část těchto programů zaměřena na úsporná opatření v sektoru budov, budou se úspory v budovách významně podílet na plnění článku 7. Proto je v souladu i s dlouhodobou strategií renovací budov, přičemž její plnění v podstatě odpovídá plnění článku 7 včetně zajištění potřebných finančních prostředků.

Jednotlivá využívaná opatření jsou podrobně popsána v Národním akčním plánu včetně jejich očekávaného přínosu.

Přínosy jednotlivých politických opatření za rok 2014 jsou uvedeny v následující tabulce.

	Opatření	2014 [TJ]
1.1	Regenerace panelových domů - Program PANEL resp. NOVÝ PANEL	22,4
1.2	Zelená úsporám	ukončen
1.3	Nová Zelená úsporám 2013	50,0
1.4	Nová Zelená úsporám 2014–2020	projekty v realizaci
1.5	Program JESSICA	projekty v realizaci
1.6	Integrovaný regionální operační program 2014–2020	v přípravě
1.7	Společný program pro výměnu kotlů	49,6
1.8	Operační program Životní prostředí 2007–2013	84,5
1.9	Operační program Životní prostředí 2014–2020	v přípravě
1.10	Státní programy na podporu úspor energie a využití OZE - investiční dotace	7,0
1.11	OP Praha Pól růstu - část budovy	v přípravě
1.12	Operační program Podnikání a inovace	441,8
1.13	Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost	v přípravě
	CELKEM	665,3

Komentář:

Celkové přínosy jednotlivých politických opatření dosahují za rok 2014 úrovně 665,3 TJ úspor energie na konečné spotřebě. Tyto přínosy nedosahují žádoucích přínosů pro průběžné naplňování cíle čl. 7 směrnice. Na tomto stavu má velký vliv stále nezapočatá implementace nových operačních programů v období 2014 – 2020, kdy jsou v rámci těchto programů alokovány prostředky ve výši cca 60 mld. Kč. Současně také mezi vyhlášením jednotlivých výzev programů a ukončením realizace projektů v případě realizace stavebních opatření a také složitých technologických opatření jsou obvykle minimálně dvouleté lhůty. Tzn., že např. projekty z programu Nová zelená úsporám 2013 přispěly v roce 2014 především technologickými opatřeními, která lze rychleji realizovat. Přínosy ze stavebních opatření budou narůstat především v roce 2015 a pak kontinuálně dále. V rámci dalšího postupu ČR předpokládá v roce 2015 nastartování implementace strukturálních fondů s maximální snahou zrychlit celkové procesy jak na straně řídicích orgánů, tak na straně příjemců dotace, tak aby ČR řádně plnila své závazky v oblasti klimaticko-energetické politiky. Současně byl připraven návrh jednotné metodiky sběru a vykazování dat, který bude v letošním roce předložen vládě ke schválení tak, aby se jím jednotně řídily všechny řídicí orgány naplňující politická opatření. Následně budou zveřejňovány přínosy všech programů v detailnější podobě. Současný systém sběru dat tak bude normalizován a formalizován.

Statistické údaje ČR (zpětně aktualizován rok 2011, 2012, doplněn 2013)

	jednotka	2011	2012	2013
Spotřeba primárních energetických zdrojů	TJ	1 792 356	1 784 411	1 756 760
Celková konečná spotřeba energie	TJ	1 070 243	1 060 895	1 064 051
Konečná spotřeba energie podle odvětví:				
průmysl	TJ	296 994	284 206	281 831
doprava	TJ	248 879	242 320	239 285
domácnosti	TJ	250 722	255 213	263 849
služby	TJ	126 814	127 374	130 085
Hrubá přidaná hodnota podle odvětví:				
Průmysl	mil. Kč	1 347 410	1 349 253	1 344 750
Služby	mil. Kč	2 202 569	2 200 654	2 224 410
Disponibilní příjem domácností	mil. Kč	2 068 417	2 090 728	2 058 614
Hrubý domácí produkt (HDP)	mil. Kč	4 022 410	4 047 675	4 086 260
Výroba elektřiny z tepelných elektráren	GWh	53 928	51 824	50 167
Výroba elektřiny z kombinované výroby	GWh	10 498	10 443	10 540
Výroba tepla z tepelných elektráren	TJ	96 242	97 979	95 939
Výroba tepla z kombinované výroby vč. odpadního tepla z průmyslových procesů	TJ	117 434	117 766	116 792
Spotřeba paliva pro výrobu elektřiny z tepelných elektráren	TJ	639 973	618 937	598 111
Počet osobokilometrů	mil. oskm	42 863	42 723	42 523
Počet tunokilometrů	mil. tkm	71 817	68 087	71 509
Počet obyvatel (střední stav)	osoba	10 496 672	10 509 286	10 510 719

Česká republika historicky sestavuje energetickou bilanci dle metodiky Mezinárodní energetické agentury (IEA) a vychází z ní také Aktualizovaná Státní energetická koncepce, proto i výše uvedené údaje jsou dle metodiky IEA. Mezi údaji o spotřebě energie vykázané dle metodiky IEA a dle metodiky Eurostat existují některé metodické rozdíly. Český statistický úřad aktuálně provádí revizi používané metodiky, z tohoto důvodu není možné vyloučit zpětnou revizi a aktualizaci statistických dat.